

Ива Пушкарова представи анализ на рисковете от натиск върху магистрати и механизмите за защита

Председателят на Управителния съвет на Фондацията за развитие на правосъдието доц. д-р Ива Пушкарова участва в годишното отчетно Общо събрание на Съюза на съдиите в България, проведено на 25–26 септември 2026 г. в Пловдив. При откриването тя отправи приветствие към съдийската общност, а във втория ден представи междинни резултати от изследване на сигналите, предварителните проверки и информационното въздействие като възможни механизми за натиск върху магистрати.

„Институционалният натиск работи чрез изолация“ беше едно от основните послания в приветствието ѝ. Пушкарова постави въпроса за отговорността на професионалната общност, когато отделният магистрат е принуден сам да понесе личните, репутационните, кадровите и професионалните последствия от своята независимост. Според нея, докато в спокойно време обичайното развитие на професионалните организации позволява постепенно постигане на целите, разделните времена на изпитания изискват от тези организации **„да защитят самата възможност професията да остане вярна на своето предназначение“**.

В словото си тя очерта конкретните възможности за такава защита: общността да направи видими механизмите, скрити зад формално допустими административни действия, да даде глас на хората, които поради положението си не могат да говорят свободно, и да превърне индивидуалния проблем в предмет на общ професионален разговор и институционална отговорност.

„Способността да запазиш солидарност дори с човек, с когото не си съгласен, е едно от най-важните качества на независимата съдийска общност“, подчерта Пушкарова. „**Увереността, че принадлежиш към общност, която няма да замълчи и няма да те изостави, когато си подложен на неправомерен натиск, е**
мощно оръжие срещу него. Мълчанието пред натиска върху един превръща неговата уязвимост в уязвимост на цялата общност.“
Тя свърза тази солидарност с отговорността към следващите поколения магистрати: „Това е отговорност и пред съдиите, които днес са подложени на натиск, и пред онези, които утре ще наследят професия, в която независимостта е защитена с усилията на поколения магистрати, а не спомен за ценности, които не сме опазили.“
В края на приветствието Пушкарова призова да се съхрани възможността Съюзът да бъде място за свободно професионално говорене и подкрепа: **„Пазете хората, които правят това възможно. Професионалната солидарност се изгражда трудно, но е безценна в мигове на изпитание.“**
„В разделни времена най-голямата сила на една общност е да не допусне разногласия по второстепенни теми да отслабят защитата на общите ѝ ценности“, заяви тя и завърши с думите: „Благодаря, че през всичките тези години останахме свързани".
На 26 септември Пушкарова участва заедно с адв. Адела Качаунова в панела за използването на специални разузнавателни средства и предварителни проверки като възможни форми на натиск върху съдии. Представеният от Пушкарова качествен анализ се основава на няколко обемни масива от прокурорски преписки и актове след 2017 г., включително подробно проследени 400 преписки за периода юли 2018 г. – юли 2022 г., както и на данни на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства до 31 юли 2026 г. Пушкарова изрично подчерта, че изводите са направени върху частичен анализ на масивите и пълното изследване на оставащите под 40% от данните ще завърши в края на октомври, когато ще бъде публикувано и пълното изследване.

Междинните резултати очертават уязвимост на системата към използване за натиск и същевременно показват
наличието на работещи механизми за противодействие. „Категорично няма данни в изследваните масиви за преднамерено, системно или координирано използване на системата за натиск върху магистрати", подчерта Пушкарова. „Не може да се изключат инцидентни случаи на умишлена злоупотреба, каквито се срещат във всяка система," като са налице фактори, увличаващи уязвимостта.

Те не са свързани само с умишлена злоупотреба, подчерта тя, но и с фактори като законодателна централизация на проверовъчни правомощия в малко на брой институции, организационна култура, насърчаваща магистратите да извършват задълбочени и продължителни проверки по всеки сигнал, политически и обществен натиск за такива проверки под страх от упрек в прикриване на корупционна дейност, други сходни нарушения на професионалния интегритет, поради които различни магистрати и различни институции реагират с различна усърдност при проверките, нарушения на професионалните доказателствени стандарти, при които правосъдието се насочва към свръхдоказване или среща затруднения в правилното определяне на предмета на доказване и така навлиза непропорционално в правната и лична сфера на проверяваните лица, влошена комуникация между институции по еднотипни и повтарящи се сигнали срещу едно и също лице и други фактори, чиято роля не е изследвана и не следва да се предполага или подценява.
Анализът проследява как сигнал може да задейства проверка въпреки дефекти в авторството или липса на конкретни факти за престъпление; как проверката може да продължи след отслабване на първоначалния повод или да се възобновява по вече проверени твърдения. Изследвани са и разширяването към други магистрати, производства и лични данни, преминаването между контролни органи без нова фактическа основа и разпространяването на обвиненията до множество институционални и публични адресати. Тези процеси могат да създадат продължителна проверочна висящност и да увеличат информационната и репутационната тежест за засегнатото лице, както и периодът на несигурност за него. Пушкарова идентифицира 9 самостоятелни механизма, съдържащи потенциал за натиск.
Съществена част от изследването е посветена на **институционалните филтърни прегради, които ограничават подобно развитие**: проверка на авторството и конкретността на сигнала, разграничаване на процесуалното несъгласие от данните за престъпление, спазване на компетентността и най-вече съразмерност при събирането на информация, сроковете на проверката, нейната дълбочина и обхват и броят и видът на включените проверяващи институции. Действието на филтрите обяснява защо сходни сигнали могат да получат различно институционално развитие. Значение има и моментът на прилагането им - крайният отказ или прекратяване не заличава вече събраната информация и последиците от продължителната проверка.
Представените резултати поставят конкретен въпрос пред институционалния контрол: колко рано разпознава негодния повод и доколко ограничава проверката до необходимото за изясняване на действителния риск. Своевременното действие на тези гаранции защитава едновременно независимостта на магистратите и надеждността на проверките за реални нарушения.

Пушкарова очерта модела, при които установените от нея механизми за потенциален натиск биха могли да се използват за мафиотско завладяване на институции и звена на съдебната власт. Това даде началото на продължителна и интензивна пленарна дискусия с участието и на присъстващи кандидати за изборни членове на ВСС от квотата на съдиите по въпросите на независимостта на съда и възможността на съсловието да противодейства на натиск.

Механизми за натиск срещу магистрати (Ива Пушкарова, 26.09.2026 г.)

28 Септември 2026